LINGUISTIC CONCEPTS IN TERMINOLOGY. MEDICAL TERMS IN CONTEXT

Simona Nicoleta Staicu
Assist. Prof., PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy, Timişoara

Abstract: Our research study started from the hypothesis that between the concept-terms, the lexeme-terms and the word, under the aspect of expressed substance, there is no fundamental difference, no obvious polarity, but a manifested continuity regarding the meaning of the term-word and the sense of the precise lexeme in the language. Therefore, the possibility, frequently encountered that an ignorant in the medical field would understand, most of the terms, coming from the common language, is not explained, just like we also do not exclude the fact that the reception of the medical message would be completely erroneous in persons with less training in the reference field. Focusing on medical terms in context, we have to admit the existence of specific terms bearing various degrees of specialisation: strict specialty terms, or concept-terms, as reflections of the respective reference concepts in the medical field, and the lexeme-terms, as projections of certain wider-spectre notions, also proper to lexical elements in the common language.

Keywords: terminology, medical language, polysemy, concept-term, lexeme-term.

1.1. Termen/ Terminologie. Repere teoretice

În zilele noastre marile progrese înregistrate în domeniul tehnicii, ştiinţei, culturii sau artei au repercusiuni directe asupra vocabularului oricărei limbi, determinând apariţia unor cuvinte noi în limbajele de specialitate. Cu toate acestea însă, nu putem defini un cuvânt nou ca fiind termen, aşa cum nu orice listă de cuvinte specializate poate forma un sistem terminologic.

Un studiu lingvistic asupra terminologiei medicale nu poate fi realizat fără o prezentare succintă a problematicii noţiunilor de „termen" şi „terminologie", a căror definire continuă să reprezinte o preocupare a cercetării terminologice şi cărora în ultimele decenii le-au fost consacrate numeroase studii şi articole (Vascenco 1975, Coteanu 1990, V. Nistor 1993, Bidu-Vrănceanu 2000, 2007, Cabré 2000, 2003 ş.a.).

În DSL (*Dicţionarul de Ştiinţe ale Limbii*) **terminologia** este definită ca „limbaj/ limbă specializat/ă sau subsistem lingvistic care utilizează o terminologie şi alte mijloace lingvistice sau non-lingvistice, într-o comunicare de specialitate lipsită de ambiguitate", ceea ce explică echivalarea terminologiei cu limbajul de specialitate sau profesional (Vascenco 1975: 29).

Terminologia este parte a fondului lexical al oricărei limbi, care se dezvoltă cel mai activ şi care reflectă schimbările, progresul din ştiinţă şi din societate. Fără cercetarea modificărilor survenite în terminologie nu se poate înţelege corect, nu se pot determina integral legităţile dezvoltării limbii în complexitatea ei. Orice ramură a ştiinţei sau a tehnicii se dezvoltă sprijinindu-se pe un sistem noţional stabilit şi fixat prin termeni. Actualitatea şi importanţa cercetării terminologiei se observă clar în ultimele decenii. Explozia terminologică s-a declanşat în urma deschiderii informaţionale fără precedent, care a transpus descoperirile ştiinţifice în practica serviciilor din toate domeniile de activitate. Astfel, în termen se regăsesc

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

legăturile puternice dintre limbă şi ştiinţă; el este mijloc al organizării, sistematizării şi transmiterii cunoştinţelor.

Cuvântul **terminologie** este un termen internaţional având ca etimon lat. *terminus* (limită, delimitare, graniţă) şi gr. *logos* (ştiinţă). Majoritatea limbilor europene (fr. *terminologie*, engl. *terminology*, rus. *terminologija*) folosesc acest cuvânt pentru a denumi ştiinţa care se ocupă de studierea termenilor sau pentru a desemna totalitatea termenilor din diverse domenii ale ştiinţei sau tehnicii.

Văzută în literatura de specialitate ca o componentă cu două funcţii primordiale, atât ca disciplină, cât şi domeniu de cercetare, terminologia joacă un rol esenţial în facilitarea şi accelerarea comunicării ştiinţifice. Caracterul de cod restrictiv, relativ închis, pe care îl au terminologiile este admis de cercetătorii domeniului, cu precizarea că, există un schimb permanent de termeni care migrează, fie cuvinte din aceste limbaje specializate spre limbajul uzual, fie din lexicul comun către anumite terminologii (Coteanu 1990: 95-99).

În opinia lui Depecker (2002: 63) limbajul specializat este o parte integrată a limbajului general sau o continuare a acestuia. Nu există bariere tranşante între limbajul general şi cel specializat, ci dimpotrivă se sesizează o fluctuaţie permanentă în ambele direcţii, o continuă îmbogăţire şi inovaţie la nivelul limbii.

Cuvântul terminologie este, de fapt, o unitate lexicală cu mai multe sensuri. Majoritatea lingviştilor îi atribuie, de regulă, trei accepţii: a) *limbaj specializat* care contribuie la comunicarea precisă, non-ambiguă a cunoştinţelor într-un anumit domeniu de specialitate; b) corpusul de *termeni* dintr-un domeniu, caracterizaţi prin univocitate, non-ambiguitate şi relaţii lexico-semantice proprii; c) ştiinţă interdisciplinară care realizează o ierarhizare a conceptelor şi analizează problemele „codajului lingvistic şi non-lingvistic" (Bidu-Vrănceanu 2000: 64 ; 2007: 19).

Alături de sensul primar, unii autori menţionează, de asemenea, şi produsul activităţii terminologice (de exemplu, dicţionarul medical, care cuprinde vocabularul medical).

Terminologia, în sens general, este definită ca „acel câmp al investigaţiei ştiinţifice interdisciplinare al cărui obiect de studiu sunt cuvintele specializate ce apar într-o limbă naturală şi care aparţin unui domeniu specific al uzajului" (Cabré 1999: 32).

Specialiştii români ai domeniului o definesc ca pe un sistem de cuvinte şi îmbinări ale acestora care fac referire la un anumit domeniu al cunoaşterii (M. Nistor 2005: 99). Fiind o ştiinţă de actualitate, supusă în permananţă schimbării şi inovaţiei, terminologia face referire la modalităţile de interpretare a sensurilor specializate pe baza analizelor lingvistice (Bidu-Vrănceanu 2010: 70).

Cu toate că există foarte multe lucrări de terminologie, până în prezent nu a fost elaborată o definiţie a termenului care să fie unanim acceptată de toţi cercetătorii (M. Nistor 2005: 93).

În norma ISO 704/2000 **termenul** se defineşte astfel: „Un termen este o desemnare compusă din unul sau mai multe cuvinte şi reprezintă un concept general aparţinând unui limbaj de specialitate."

În sens terminologic, prin termen se înţelege „denumirea unei noţiuni, exprimată printr-o unitate lingvistică, definită într-un limbaj de specialitate" (Pavel/ Rucăreanu 2001: 23). Termenul mai este văzut ca un „simbol lingvistic atribuit unui concept, delimitat de conceptele învecinate" (Ciobanu 1998: 53).

Termenul poate fi reprezentat printr-o literă, simbol grafic, abreviere, acronim, cuvânt sau îmbinarea de cuvinte din limbajul specializat, folosit pentru exprimarea exactă a noţiunilor speciale şi pentru denumirea acestora, aparţinând fondului lexical al unei limbi cu un sens bine determinat, folosit cu funcţia lui principală într-un sistem terminologic oarecare, având un caracter închis, specializat. Având o semantică specială, termenii reprezintă partea cea mai încărcată de informaţie din lexicul specializat, ei fiind cei care diferenţiază lexicul

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

limbii literare comune de lexicul folosit în diverse domenii specializate (V. Nistor 1993: 169-175).

Definiţia termenului se va subsuma unor cerinţe generale şi non-restrictive, care să cuprindă ideea de termen în ansamblul ei. Astfel, vom considera termen o unitate grafică, exprimată lingvistic sau prin simboluri, care deţine funcţia denominativă şi definitorie şi care este caracterizată prin monosemantism, univocitate, concizie şi precizie în discursul specializat, servind unor scopuri speciale de comunicare şi având o sferă limitată de întrebuinţare.

1.2. Optica conceptuală şi optica lingvistică în definirea termenilor ştiinţifici

Limbajul ştiinţific şi terminologia au apărut şi s-au dezvoltat pe baza limbii literare comune, ceea ce este firesc deoarece acestea se construiesc pe structura fonologică a limbii literare. Destinată comunicării specializate, terminologia, ca subansamblu al vocabularului limbii literare, reprezintă nucleul stilului ştiinţific.

De-a lungul timpului, în special în a doua jumătate a secolului al XX-lea, terminologia s-a afirmat ca ştiinţă manifestându-se prin două elocvente teorii în definirea conceptelor de bază cu care operează: **terminologia internă** şi **terminologia externă.**

Lexicul utilizat pentru transmiterea informaţiilor ştiinţifice într-un anumit domeniu de activitate şi folosit pentru comunicare de către specialiştii acestuia se constituie în aşa numita **terminologie internă** (Bidu-Vrănceanu 2007: 20), pentru comunicarea strict specializată, prescriptivă, normativă, regăsită în textele specifice domeniului respectiv.

Terminologia internă este implementată şi susţinută de E. Wüster, fondatorul *Teoriei generale a terminologiei* (*The General Theory of Terminology*) şi se raportează la activitatea Cercului de la Viena, dar şi a celorlalte şcoli, rusă, cehă.

Această teorie are ca obiectiv principal „asigurarea unei comunicări precise, univoce într-un anumit domeniu ştiinţific, fapt reflectat în activitatea de standardizare conceptuală şi denominativă a termenilor” (Bidu-Vrănceanu 2007: 19, 20).

Adepţii acestei teorii concep termenul în opoziţie cu cuvântul, vizând două dimensiuni distincte: cea pur conceptuală, specifică termenului, şi cea lexicologică caracteristică cuvântului. O astfel de abordare a terminologiei şi a noţiunii de termen conduce spre o ruptură artificială, care se creează între cele două entităţi luate în discuţie.

Termenii se diferenţiază de cuvinte prin caracteristicile lor constitutive cum sunt: apartenenţa la un anumit domeniu al ştiinţei, exactitatea sensului sau monosemantismul, independenţa contextuală, caracterul convenţional, neutralitatea stilistică. Aceste opinii au fost formulate de cercetători care notează diferenţele majore dintre termen şi cuvânt cu privire la *semnificaţie*, *formă* sau *funcţie* (Cf. Béjoint/ Thoiron 2000, L’Homme 2000, Depecker 2000, Slodzian 2000).

Cea de-a doua abordare a terminologiei se face din perspectivă lingvistică, teorie cunoscută ca **terminologie externă**, ai cărei adepţi ne declarăm şi noi în lucrarea de faţă. Abordarea acestei perspective a atras atenţia lingviştilor asupra existenţei unor punţi de mare afinitate între *termen* şi *cuvânt*, a unor segmente de interferenţă funcţional-semantică evidentă.

Pe lângă o terminologie propriu-zisă, obiectul de interes al specialiştilor dintr-un anumit domeniu, se poate delimita o terminologie externă sau socioterminologie, care urmăreşte „utilizarea adecvată a sensului specializat şi folosit de vorbitorul obişnuit datorită extinderii multor termeni specializaţi în limba comună, în etapa actuală ” (Bidu-Vrănceanu 2007 : 23).

Obiectivul primordial pe care se construieşte teoria acestui tip de terminologie este, aşa cum ne arată Angela Bidu-Vrănceanu „înregistrarea, explicarea, descrierea termenilor

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

specializaţi din diverse domenii, în sine sau în relaţia cu limba comună" (Bidu-Vrănceanu 2007: 31).

Din punctul nostru de vedere, cele două abordări ale terminologiei sunt complementare şi ne declarăm adepţii teoriei porţilor, a intrărilor multiple emisă de M. T. Cabré, conform căreia termenul poate fi interpretat din două direcţii diferite: „This model (*the theory of doors*) attempts to represent the plural, but not simultaneous, access to the object; and in such a way that, whether starting from the concept or the term or the situations, the central object, the terminological unit, is directly addressed" (Cabré 2003: 186).

Autoarea admite ipoteza conform căreia terminologia poate fi analizată din două perspective: pe de o parte din cea a nespecialiştilor, care folosesc termeni pentru *comunicarea curentă* (directă sau prin mijloace intermediare) şi, pe de altă parte, din perspectiva specialiştilor dintr-un domeniu care utilizează termeni pentru fixarea informaţiilor ştiinţifice şi realizează *comunicarea specializată* (Cabré 1998: 32).

1.3. Raportul dintre semnificat şi semnificant în terminologie

În interiorul unui sistem conceptual, unităţile conceptuale şi unităţile terminologice sau sintagmele terminologice sunt reunite prin relaţii interconceptuale. Enunţul ştiinţific este construit în două spaţii reprezentative: arealul lingvistic şi cel conceptual. Teritoriul lingvistic se constituie din unităţile limbii, iar în cel conceptual predomină nu numai unităţile conceptuale propriu-zise, ci şi relaţiile interdomeniale ale acestor unităţi terminologice. Aceste unităţi stabilesc relaţii în acelaşi sistem, ele necesită o interlegătură între unităţile limbii şi unităţile terminologice, ceea ce înseamnă o legătură între sistemul lingvistic şi sistemul conceptual. Relaţia dintre *termen* şi *concept* presupune „numeroase actualizări lingvistice, ca şi mutaţii semnificative de tipul: conceptele noi impun semnificanţi lingvistici noi, iar conceptele vechi, reinterpretate, necesită redefinirea termenilor consacraţi" (Rovenţa-Frumuşani 1995:103).

Pe de altă parte, cuvintele nu exprimă în mod direct referenţialitatea, obiectele realităţilor extralingvistice, ci doar prin intermediul noţiunilor, spre deosebire de termeni care desemnează conceptul mai fidel, în timp ce cuvintele îl lexicalizează şi îl ajustează contextual, modificându-i uneori esenţa.

Dacă *termenul* este mai mult ataşat de *concept*, reprezentându-l în totalitate şi cu maximă precizie, *cuvântul*, deşi motivat la nivel noţional, este legat mai mult de *text*. Pe de altă parte, şi termenul în cadrul unui limbaj de specialitate îşi actualizează virtuţile sale conceptuale tot în şi prin text. El este însă mai precis, mai puţin supus modificărilor contextuale.

Suntem adepţii teoriei conform căreia între cele două modele teoretice distincte de abordare a terminologiei, respectiv între *lexicul specializat* şi *lexicul comun* nu există bariere de netrecut, ci dimpotrivă un vast teritoriu de interferenţe, fapt demonstrat şi în lucrarea noastră.

Aşadar, nu se poate afirma, categoric, că între semnificatele lexemelor şi noţiunile desemnate prin aceleaşi lexeme (devenite termeni într-o anumită sferă de activitate specializată) nu există niciun fel de continuitate semantică.

După opinia noastră, o parte dintre semnificatele lingvistice ale acestor lexeme a migrat spre aceste lexeme-concepte. Astfel, între semnificatele unor lexeme, cum ar fi *tensiune*, *blocaj*, *operaţie*, *puncţie*, *transfuzie* ş.a., care au o valoare lingvistică determinată în sistemul limbii, şi semnificaţiile lor, atunci când circulă ca termeni reutilizaţi în domeniul

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

medical, există o continuitate semantică. Acest fapt face posibilă, chiar dacă nu în totalitate, înţelegerea acestor termeni şi de către nespecialişti, cunoscători ai vocabularului general, care mental operează un transfer de semnificaţii. În această accepţiune am folosit în lucrare noţiunile de termen-concept (Toma 2006: 332-333) şi termen-lexem (Toma 2006: 333), utilizate de Alice Toma în terminologie cu referire la termenul analizat din perspectiva terminologiei interne.

Putem, aşadar, considera că semnificatul unui termen reprezintă sensul său determinant în şi prin sistemul lingvistic, în timp ce noţiunea vizează semnificaţia termenului determinat de protagoniştii sociali (utilizatorii) dintr-o activitate specializată. Între sensul lexemului şi semnificaţia termenului nu există bariere de netrecut, ci se remarcă o reală continuitate.

1.4. Termenii medicali în context

Abordând din perspectiva lingvistică relaţiile semantice dintre unităţile terminologice din sfera medicală, trebuie să admitem, asemenea altor cercetători (L'Homme 2000, Bidu-Vrănceanu 2007) existenţa a trei tipuri de polisemie şi în acest domeniu specializat: 1. polisemia unităţilor din interiorul uneia şi aceleiaşi sfere de specializare sau *polisemia intradomenială* (intradisciplinară); 2. polisemia termenilor din cadrul a două sau mai multe limbaje de specialitate, denumită *polisemie interdomenială* (interdisciplinară); 3. polisemia lexemelor care funcţionează în cadrul unui anumit limbaj specializat, dar în acelaşi timp, şi la nivelul limbajului comun, sau *polisemia extradomenială* (extradisciplinară).

Corpusul de texte[1] supus analizei unităţilor terminologice în această secţiune a lucrării poate fi interpretat, mai ales, prin prisma relaţiilor semantice care se evidenţiază la nivelul *polisemiei extradomeniale* (registru medical - registru uzual). Au fost identificate expresii medicale în care apar cuvinte din limbajul comun, dar cu o semnificaţie specifică, precisă, denumind poziţii, simptome, indicaţii terapeutice, cu un grad unic de percepere doar de către specialiştii în reumatologie.

Am întâlnit pe parcursul analizei corpusului de termeni selectaţi substantive specifice acestui domeniu medical, cu un grad scăzut de uzitare. Acestea sunt, în majoritatea lor, lexeme cărora le este caracteristică polisemia extradomenială şi interdomenială, ca de exemplu: *şanţ*, *versante*, *condili*, *scobitură*, *platou*, *inspecţie*, *sertar*, *rindea*, *deficit*, *tracţiune*, *blocaj*, *scripete*, *creastă*, *fund*, *sac*, *manşon*, *artrodie* ş.a.

„*Suprafeţele articulare sunt menţinute în contact de o **capsulă** fibroasă întărită lateral cu un ligament extern şi cu altul intern. **Sinoviala** tapetează faţa inferioară a **manşonului capsular**, formând **funduri de sac***" (Sîrbu E. 2007: 157).

Am notat, de asemenea, şi prezenţa unor termeni medicali ultraspecializaţi monosemantici din reumatologie, care nu pot fi înţeleşi de nespecialişti, decât apelând la definiţiile lor din dicţionarele explicative medicale: *artroză*, *gonartroză*, *hidartroză*, *trohleartroză*, *artrită*, *poliartrită*, *spondilartrită*, *artroscopie*, *artrografie*, *reumatism*, *litiază*, *urolitiază*, *nefropatie*, *hiperuricemie* ş.a.

„*Problemele cele mai dificile, sub aspectul recuperării, le ridică **artritele reumatoide**, de obicei bilaterale, caracterizate prin **leziuni ulcerative femuro-patelare** şi **femuro-tibiale**, **geode**, **osteoporoză**, îngustarea interliniei articulare, dezaxaţia laterală a genunchiului. În*

[1] Vom repera existenţa acestor varietăţi de relaţii ale termenilor medicali (*mono-* şi *polilexicali*) în două capitole de specialitate medicală (*Genunchiul în reumatologie* şi *Piciorul reumatismal*) din domeniul reumatologiei din lucrarea *Kinetoterapia în afecţiunile reumatologice* de Elena Sîrbu, 2007.

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

spondilita anchilozantă *(forma periferică) predomină forma constructivă sau* ***hiperostozantă*** *(****osteocondensare*** *şi* ***osteofitoză)***" (Sîrbu E. 2007: 146).

Discursul reumatologic pare, aparent, uşor de receptat, datorită folosirii din abundenţă a cuvintelor din lexicul comun, dar îşi păstrează o doză considerabilă de cod închis, caracteristică raportată, de altfel, la limbajul medical în ansamblu.

„*Muşchii manşetei rotatorilor sunt reprezentaţi de un grup de muşchi cu origine scapulară, ale căror tendoane se inseră pe tuberozităţile humerale, astfel: muşchiul supraspinos (abducţie), muşchiul infraspinos (rotaţie externă) şi rotundul mic (adducţie şi rotaţie externă) se găsesc pe faţa anterioară a scapulei şi se inseră pe marea tuberozitate humerală, spre deosebire de muşchiul subscapular (adducţie şi rotaţie internă), care se găseşte pe faţa posterioară a scapulei şi se inseră pe mica tuberozitate*" (Sîrbu E. 2007: 66).

În fragmentul de mai sus se poate observa preponderenţa cuvintelor din lexicul uzual în detrimentul folosirii termenilor specializaţi. Cu toate acestea, pentru un necunoscător al domeniului, textul este greu de descifrat, rezervându-şi o parte semnificativă de cod restrictiv, selectiv.

În corpusul analizat se poate remarca, de asemenea, numărul semnificativ de unităţi terminologice (UT) polilexicale (*colocaţii restrictive* şi *nerestrictive*) întâlnite în corpusul supus analizei, ca de exemplu, cele substantivale: *scobitură intercondiliană, tendoane periarticulare, burse seroase, condili femurali laterali, extensie completă, articulaţia tibio-peronieră superioară, stabilitate antero-posterioară a genunchiului, leziuni ulcerative femuro-patelare, spondilită anchilozantă, ligamentul posterior Winslow, decubit dorsal, tensorul faciei lata, flexie plantară, supinaţia subastragaliană, hiperuricemie asimptomatică, gută cronică tofacee* ş.a. Se remarcă ponderea colocaţiilor restrictive de tip frazeologic.

Unităţile terminologice monolexicale selectate mai pot fi interpretate şi din punctul de vedere al formării lor, şi anume: 1. UT simple (*efect, poziţie, proces, edem, deficit, tendon, durere, flexie, inserţie, rotaţie, afectat, activ, inferior, spontan, intern, clinic* etc.); 2. UT derivate cu elemente de prefixare sau sufixare (*abducţie, adducţie, anormal, bipodal, sagital, dureros, sural, reumatoid, antiinflamator, ligamentar, crioterapie, diadinamici, monoarticular, instabilitate, intracapsular, hiperostozantă, hiperuricemie, contrarezistenţă* etc.); 3. UT compuse (*capsulo-ligamentar, femuro-patelar, postero-lateral, tibio-peronieră, femuro-tibială, senzitivo-motorie, astragalo-calcaneeană, tarsometatarsiană* ş.a.).

Am constatat, totodată, că unităţile terminologice monolexicale, spre deosebire de cele polilexicale, pot fi polisemice, şi de aceea, prezintă un grad mai mare de dificultate în operaţiile de delimitare a sensurilor specializate şi a celor generale.

Pe parcursul investigaţiei textuale am întâlnit numeroase **formulele clişeistice**, îmbinările idiomatice, specifice limbajului medical, în care anumite proceduri, manevre şi alte activităţi sunt denumite cât mai plastic, dar care au o descriere detaliată, bine motivată şi precisă. Structura morfo-sintactică a acestor construcţii este de o mare varietate, predominând, însă, sintagmele idiomatice nominale. Iată câteva exemple pe care le-am extras din textul de reumatologie şi kinetoterapie, având o puternică încărcătură semantică: deformaţie „în gât de lebădă", deformaţie „în butonieră", „police în Z" (la degete), cotul „tenismenului" (o durere a cotului: epicondilită laterală), poziţie „mahomedană", poziţie „patrupedă", poziţie în „stea", semnul „rindelei" (la genunchii dureroşi), „lamă de briceag", senzaţie de „roată dinţată" (rezistenţă la întinderi în spasticitate), decubit lateral „în cocoş de puşcă" (la remedierea afecţiunilor coloanei vertebrale), poziţia de „cavaler servant" (aplecare a corpului cu mâinile pe sol), mişcare de „despicare" (sugerare prin mişcare a ridicării securii), picior „în ghiară" şi multe altele.

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

„Poziţia de "cavaler servant", se apleacă corpul pe coapsa ridicată la 90° şi se sprijină mâinile pe sol. Se întinde genunchiul de sprijin şi se execută o balansare care trebuie să întindă psoasiliacul" (Sîrbu E. 2007: 136).

„Reechilibrarea sistemului nervos vegetativ – se urmăreşte creşterea tonusului vagal prin diferite posturi: postura de decubit ventral, cu o pernă sub abdomen (care comprimă plexul celiac) şi care să cifozeze lomba, sau decubit lateral "în cocoş de puşcă", presând cu mâinile perna aşezată pe epigastru (...)" (Sîrbu E. 2007: 133).

„Epicondilita laterală ("cotul tenismenului") este cea mai frecventă suferinţă cauzatoare de durere de cot întâlnită la adulţii tineri care îşi suprasolicită membrul superior în diferite activităţi fizice. Mai puţin de 10% din pacienţii cu epicondilită laterală sunt jucători de tenis" (Sîrbu E. 2007: 54).

Sintagme ca „*degete în cleşte*", „*degete în ciocan*", „*picior în gheară*", „*picior plat*", „*planşete balansoare*", „*degete în grifă* ", „*semnul rindelei*", inserţia tendoanelor „*labei de gâscă*", mişcare de „*sertar*" pot fi considerate **metafore**, atunci când părăsesc limbajul uzual şi se recategorizează ca sintagme terminologice în cel medical şi pot fi interpretate total greşit de specialişti din alte domenii sau de necunoscători ai limbajului medical.

În concluzie putem afirma că între cele două tipuri de comunicări, *comunicarea specializată* şi cea *generală*, aşa cum observă şi Maria Teresa Cabré (2000: 13), nu există o delimitare strictă, ci dimpotrivă, cunoştinţele ştiinţifice nu sunt nici uniforme, nici total separate de cele uzitate de lexicul comun, nespecializat. Din punct de vedere lingvistic, o terminologie nu apare ca un ansamblu de noţiuni, ci ca un ansamblu de expresii denumind în limba naturală noţiuni relevante dintr-un domeniu de cunoştinţe foarte bine delimitat (Lerat 1995 : 20). Cu alte cuvinte, *lexicul comun* reprezintă cuvintele care asigură înţelegerea comunicării între vorbitori la nivelul unei limbi, iar *lexicul specializat* sau *terminologiile* însumează cuvintele/ termenii corespunzători domeniilor de activitate profesională.

Trebuie specificat că acest corpus medical supus analizei în lucrarea de faţă, chiar dacă aparţine specialităţii de reumatologie, asemenea limbajului medical, în ansamblul lui, conţine un lexic hiperspecializat, dar şi numeroase cuvinte din limbajul uzual. Cu toate acestea, din exemplele excerptate din corpus, ajungem la concluzia că acest tip de discurs, deşi înglobează multe cuvinte din limbajul uzual, nu este în totalitate traductibil pentru nespecialiştii domeniului, păstrându-se rigiditatea şi exactitatea informaţiei, caracteristică întregului limbaj medical.

Liantul dintre *termenii-concepte* în planul discursului de specialitate este constituit din elemente de legătură proprii lexicului comun. Reperarea unui text specializat construit exclusiv din unităţi terminologice ni se pare un demers extrem de dificil, dacă nu chiar imposibil. În marea majoritate a cazurilor termenii-concepte funcţionează în enunţuri doar în combinaţii cu elemente ale lexicului comun aparţinând diferitelor clase morfo-sintactice, elemente care le conferă statut de constituenţi ai actului de comunicare propriu-zis.

Bibliografie

Béjoint, H., Thoiron, Ph., „Les sens du terms", în *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon, 2000.

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), Ene, Claudia, Savulescu, Silvia, Toma, Alice, *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2000.

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), *Lexic ştiinţific interdisciplinar*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2001.

Bidu-Vrănceanu, Angela, *Lexicul specializat în mişcare. De la dicţionare la texte*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2007.

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)

Bidu-Vrănceanu, Angela, (coord.): *Terminologie şi terminologii*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2010.

Cabré, Maria Teresa, *La terminologie – théorie, méthode et applications*, Ottawa, Presses Universitaires d'Ottawa, 1998.

Cabré, M. T., *Terminology, Theory, Methods and Applications*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 1999.

Cabré, M. T., „Terminologie et linguistique: la théorie des portes", în *Cahiers du Rifal* nr. 21, *Terminologie et diversité culturelle*, 2000, p. 10-15.

Cabré, M. T., „Theories of terminology. Their description, prescription and explanation" în *Terminology* vol. 9, nr. 2, John Benjamins Publishing Company, 2003, p. 163-199.

Ciobanu, Georgeta, *Elemente de terminologie*, Timişoara, Editura Mirton, 1998.

Coteanu, Ion, „Terminologia tehnico-ştiinţifică. Aspecte, probleme", în *LR*, XXXIX, nr. 2, 1990, p. 95-99.

Depecker, Loïc, „Le signe entre signifié et concept", în Béjoint, Henri & Philippe Thoiron, *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon, 2000, p. 86-126.

Depecker, L., *Entre signe et concept. Eléments de terminologie générale*, Paris, Presses Sorbonne Nouvelle, 2002.

Lerat, P., *Les langues specialisées*, Paris, Presses Universitaires de France, 1995.

L'Homme Marie-Claude, „Les enseignements d'un mot polysémique sur les modèles de la terminologie", în *Cahiers de Grammaire 25, Sémantique et Corpus*, 2000, p. 71-91.

Nistor, Mihai, „Concepte terminologice", în *Romanoslavica*, XL, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2005, p. 93-101.

Nistor, Valeria, „Despre termeni şi terminologii ştiinţifice", în *Analele Universităţii din Timişoara*, 31, 1993, p. 169-175.

Pavel, E., Rucăreanu, C., *Introducere în terminologie. Noţiuni fundamentale*, Bucureşti, Editura Academiei/Editura AGIR, 2001.

Rovenţa-Frumuşani, Daniela, *Semiotica discursului ştiinţific*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1995.

Sîrbu, Elena, *Kinetoterapia în afecţiunile reumatologice*, Timişoara, Editura Eurobit, 2007.

Slodzian, M., „L'émergence d'une terminologie textuelle et le retour du sens", în Béjoint, H. & Thoiron, Ph., *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon, 2000, p. 61-85.

Toma, Alice, „De la analiza terminologică lexicală la analiza terminologică discursivă. Un exemplu 'funcţie'", în *Actele Conferinţei Catedrei de limba română*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006, p. 329-335.

Vascenco, V., *Probleme de terminologie lingvistică*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1975.

BDD-A23150 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:56:27 UTC)